

04.03.2019

POL-2018-49982

Giltighetstid
1.4.2019 - 31.12.2023

Författningsgrund
Polisförvaltningslag (110/1992) 4 §

Ändrar/Upphäver
2020/2013/3177

Målgrupper
Polisen

Samverkan mellan polisen och frivilligorganisationerna

1. Allmänt

Efter överläggningar med Finlands Röda Kors (FRK), Finlands Sjöräddningssällskap rf och Finlands Flygräddningssällskap rf utfärdar Polisstyrelsen följande anvisning om samverkan mellan polisen och Frivilligorganisationerna (nedan Frivorg) Att Frivilligorganisationerna anlitas som hjälp för polisen utgår från ett avtal mellan polisen och en sammanslutning av frivilligorganisationer, enligt vilket Frivorg ställer en lämplig, utbildad och funktionsduglig resurs till polisens förfogande.

Anvisningens syfte och avsikt är att förenhetliga och klarlägga samverkan mellan polisen och frivilligorganisationerna. Anvisningen omfattar klarläggande instruktioner för parternas samarbete, såväl för polisen som för frivilligorganisationerna och deras medlemmar. Anvisningen kan i tillämpliga delar iakttas även i samarbete med frivilligorganisationer som inte tillhör Frivorg.

Finlands Röda Kors kan för att genomföra sina lagstadgade uppgifter och som en verksamhetsform som närmare bestäms i förordning (Republiken presidents förordning om Finlands Röda Kors 811/2005) i samverkan med myndigheter utöva och utveckla frivillig räddningsverksamhet. För den praktiska verksamheten svarar centralkommittén för den Frivilliga räddningstjänsten, landskaps- och lokalkommittéerna, Finlands Sjöräddningssällskaps lokala eller regionala havs- och sjöräddningsföreningar samt Finlands Flygräddningssällskaps medlemsföreningar. Beredskapscheferna för Finlands Röda Kors distrikt samordnar Frivorgs verksamhet via landskaps- och lokalkommittéerna. För den riksomfattande Frivorg -samverkan svarar Frivorg -koordinatoren vid FRK:s centralkommitté.

De sammanslutningar med sina utbildade medlemmar som omfattas av ovan nämnda organisationer har förbundit sig att bistå myndigheterna i räddnings- och motsvarande uppdrag utan strävan efter nytta.

Frivilligorganisationer anlitas för att bistå polisen med stöd av polislagens (872/2011) 9 kap. 4 §, i vilken det föreskrivs om en möjlighet för polisen att

som hjälp vid efterspaning samt för andra assistansuppgifter som inte innebär betydande utövning av offentlig makt anlita frivilligorganisationer samt den i 3 kap. i lagen om frivilligt försvar (556/2007) avsedda Försvarsutbildningsföreningen och även personer som deltar i tjänstgöring enligt den lagen.

Beslut om att anlita en frivilligorganisation för efterspaning fattas enligt 9 kap. 4 § 2 mom. i polislagen av den polisman som leder efterspaningen och beslut om att anlita en frivilligorganisation för någon annan biståndsuppgift fattas av en polisman som hör till befälet.

Den allmänna s.k. assistansskyldighet som avses i 9 kap. 3 § i polislagen baserar sig på att var. och en är skyldig att på befallning av en polisman som hör till befälet bistå polisen med att leta efter personer som har försvunnit och befinner sig i livsfara, med att rädda människoliv, hjälpa skadade samt avvärja betydande skada på egendom eller miljön, om deltagandet i en sådan åtgärd inte är oskäligt med hänsyn till vederbörandes ålder, hälsotillstånd eller personliga förhållanden eller av andra särskilda skäl.

2. Uppdrag som lämpar sig för frivilligorganisationer

Frivilligorganisationer kan anlitas för efterspanings- och räddningsuppdrag som avses i polislagen, uppdrag som stöder polisens förundersöknings- och polisundersökningsuppdrag, underhåll av polisens personal, transport av polisens personal och material med hjälp av frivilligorganisationernas vatten- och lufttransportmateriel samt assistansuppdrag som uppkommer inom polisens verksamhetsområde och som inte innebär betydande utövning av offentlig makt. Dessa uppdrag kan exempelvis omfatta att sörja för evakuerade personer eller att anlita frivilligorganisationer för bevakning av ett område som avspärrats av polisen. I det sistnämnda uppdraget ska hänsyn tas till uppdraget i dess helhet och till det avspärrade områdets omfattning. En person som hör till en frivilligorganisation får inte i sin uppdragsutövning utsättas för en risk som kan förutses i förväg.

Om räddningshundar används i efterspaningsuppdrag, ska de ha genomgått en i tjänsttagningskontroll för räddningshundsekipage för myndighetstjänst.

2.1. Personsök

Personsöksuppdragen indelas i två kategorier:

Räddningsspaning, då den efterspanade väntas vara vid liv och i behov av hjälp omedelbart efter sitt försvinnande. Vid räddningsspaning gäller det att rädda människoliv. Uppdraget ska ges hög prioritet och utföras med hjälp av alla ändamålsenliga metoder för att personen ska återfinnas så fort som möjligt. I nödspaningssituationer lämnar polisen så fort som möjligt till frivilligorganisationen en förhandsanmälan genom vilken frivilligorganisationens ledningsverksamhet påskyndas. I förhandsanmälan

ska de kännetecken anges som man har om den efterspanade personen, dvs. namn och signalement. Den egentliga efterspaningen inleds omedelbart, såvida den efterspanade personen inte återfunnits efter de inledande åtgärderna (närspaning, förfrågningar hos personens närmaste, sjukhusförfrågningar etc.).

Nödspaningen fortsätts kontinuerligt så länge som man med hänsyn till omständigheterna kan anta att den efterspanade ännu är vid liv och i behov av hjälp. Nödspaningen ska inte inställas ens över natten utan någon annan särskild orsak. Nattetid eller i krävande förhållanden ska frivilligorganisationen för spaningen anlita enbart erfaren spaningspersonal med vana vid svåra förhållanden.

Spaning i samband med utredning då spaningen stöder annan polisutredning eller förundersökning med syftet att återfinna en person som anmälts försvunnen eller som efterspanas eller dennes egendom. I detta fall kan spaning till och med bedrivas med lång fördröjning.

3. Behörighet

Polisen ansvarar för den operativa ledningen av ett spaningsuppdrag eller annat stöduppdrag och upprättar en lägesorganisation utifrån behovet. Frivilligorganisationen medverkar i uppdraget i enlighet med sin egen organisations ledningsförhållanden inom ramen för de direktiv som har överenskommit med den polisman som leder insatsen. Den person som leder frivilligorganisationen ser till att de personer som deltar i insatsen klarar av sin uppgift och att de redskap som ställts till deras förfogande är i skick.

Den som bistår en polisman har med stöd av 9 kap. 5 § i polislagen i ett enskilt tjänsteuppdrag rätt att enligt polismannens anvisningar vidta sådana åtgärder som polismannen anvisar inom ramen för sin behörighet. Den som på begäran eller med samtycke av en polisman tillfälligt bistår en polisman i en situation där det är nödvändigt att anlita utomståendes hjälp vid användning av maktmedel för att utföra ett synnerligen viktigt och brådskande polisiärt tjänsteuppdrag, har rätt att under polismannens uppsikt använda maktmedel som polismannen med stöd av 2 kap. 17 § i polislagen bemyndigar honom eller henne att använda. För åtgärdens laglighet och lagligheten i användningen av maktmedel ansvarar den polisman som utfärdar bemyndigandet.

Den som hör till en frivilligorganisation kan på polismans begäran eller med dennes medgivande bistå polisen i ett polisiärt tjänsteuppdrag som innefattar bruk av offentlig makt. Ett sådant uppdrag ska ges var och en i form av ett noggrant begränsat personligt uppdrag.

4. Förhandsanmälningar och larm

När polisen underrättats om efterspanings- eller annat assistansuppdrag och polisen beslutar anlita en frivilligorganisation för att få hjälp med att genomföra uppdraget, lämnar polisen en förhandsanmälan och larmar

frivilligorganisationen. För detta ändamål kan polisen anlita nödcentralen, sjöräddningens ledningscentral, Frivorg:s landskapslarmjour och/eller beredskapsjouren vid Finlands Flygräddningscentral. För att sätta igång en effektiv och snabb spaningsinsats lämnar polisen till frivilligorganisationen en förhandsanmälan som uppmanar dem att förbereda sig för spaning. I och med förhandsanmälan eller larmet ska polisen i samverkan med frivilligorganisationens ledning bedöma hur brådskande spaningsuppdraget är, vilket insatsområdet är och hur stort det är, vilket spaningssätt som är ändamålsenligast jämte övriga resurser och medel som står till förfogande. Till havs och på insjöarna är de väsentligaste upplysningarna för vilket slags uppdrag båten behövs, hur många båtar som behövs för uppdraget samt på vilket vattenområde insatsen ska genomföras.

Förhandsanmälan till frivilligorganisationen och larm görs på följande sätt:

Spaning eller stödåtgärder till lands samt insats av dykare:

Förhandsanmälan eller larm görs till Frivorg:s landskapslarmjour.

Polisledda spanings- eller stödinsatser till havs: Förhandsanmälan eller larm görs till sjöräddningens ledningscentral eller Frivorg:s landskapslarmjour. Sjøräddningens ledningscentral förfogar över information om den frivilliga sjöräddningstjänstens (Finlands Sjøräddningssällskap rf) enheter.

Spanings- eller stödinsatser i insjöområdena: Förhandsanmälan eller larm görs till nödcentralen eller Frivorg:s landskapslarmjour. Båtenheterna inom insjöområdenas frivilliga räddningstjänst (sjöräddningssällskapen) är avtalsenheter inom räddningsväsendet och upplysningar om enheterna finns hos nödcentralerna.

Insats av luftfarkoster i efterspaning: Förhandsanmälan eller larm till luftfarkost som koordineras av Frivilligorganisationen (flygplan med fasta vingar, obemannade luftfarkoster och motoriserade glidflygplan) för spaning på landområden, kustområden och insjöar görs till beredskapsjouren för Finlands Flygräddningssällskap, nummer 020 728 9500.

Enligt inrikesministeriets anvisning för luftfarkoster (Användning av luftfartyg i räddningsväsendets uppdrag, ISSN 1236-2840, 1.4.2009) används för spaning i första hand statens luftfarkoster. En luftfarkost som koordineras av en frivilligorganisation (Finlands Flygräddningssällskap rf) jämföras med statens luftfarkoster då den utför ett uppdrag som tilldelats den av en polismyndighet (LuftfartsL 864/2014, 2§).

5. Att sörja för rättsskyddet för en person som hör till en frivilligorganisation

En person som med stöd av 9 kap. 5 § i polislagen bistår polisen kan anvisas en del åtgärder för att upprätthålla allmän ordning eller säkerhet.

Om frivilliga anlitas för sådana uppgifter som hör till polisen och i vilka en medlem i en frivilligorganisation kan komma att utöva offentlig makt som exempelvis vid bevakning av ett område som avspärrats av polisen, ska

den polisman som leder verksamheten redogöra för uppgiften och dess syfte. Dessutom ska polisen förklara hur uppgiften ska utföras och hur tillträde till området ska förhindras för utomstående. Då ska det särskilt betonas att uppdraget är personligt och att personen ska meddela att han eller hon utför uppdraget på polisens begäran.

Polisen ska även med spärrband eller på annat sätt markera att passagerna genom området är avstängda och vid behov ska den person som bevakar avspärningen förses med polisens stoppskylt (fordonstrafik förbjuden). Under den tid personen utför nämnda uppdrag åtnjuter denne straffrättsligt skydd med stöd av 16 kap 1 och 3 § i strafflagen.

6. Hur samverkan säkerställs

6.1. Meddelanden om utryckningsgrupper

Vid polisnrättningarna ska utses en polisman som ansvarar för samverkan mellan polisen och frivilligorganisationerna och till vilken de regionala ansvarspersonerna för samordningen mellan frivilligorganisationerna årligen anmäler utryckningsberedskap och utryckningsstatistik för de frivilligorganisationer som är verksamma i området. På samma gång anmäler de även antal disponibla personer och materiel som står till förfogande.

Statistiken ska inkluderas i polisenhetens plan för efterspaning av försvunna personer. Polisnrättningarna distribuerar uppgifterna till nödcentralerna samt till polisens lednings- och lägescentraler. Frivorg:s kommittéer ser till att utryckningsgrupperna inom deras distrikt får behövlig utbildning och att gruppernas larmberedskap upprätthålls.

6.2. Gemensam utbildning och samövningar

Polisnrättningen sörjer för behövliga gemensamma utbildnings- och övningstillfällen för polisen och Frivorg. En utbildningsplan för gemensamma utbildningstillfällen ska utarbetas av polisen och frivilligorganisationerna gemensamt. Polisnrättningen kan även anordna utbildning som omfattar Frivorg. I Frivorg:s utbildning deltar polisen i mån av möjlighet. Förutom teoretisk utbildning anordnar Frivorg vid behov övningar i vilka polisen deltar. En del övningar kan även genomföras som samövningar mellan flera myndigheter och Frivorg. Et responsmöte om övningarna ska anordnas för genomgång av övningens förlopp och de behov av förbättringar som därvid tagits fram.

Polisnrättningen utser sina representanter i landskapskommittéerna för Frivorg. Polisnrättningarna kan komma överens om en gemensam representant i de fall där en landskapskommitté för Frivorg omfattar ett ansvarsområde för två polisnrättningar.

6.3. Responsmötet

Efter ett assistansuppdrag eller en spaningsinsats arrangerar polisen vid behov ett responsmöte (teknisk genomgång). En utvärdering som eventuellt behövs i fråga om upplevda traumatiska situationer arrangeras av varje organisation för sig, om en sådan inte ordnas i samarbete med polisen.

7. Ersättningar och arvoden

7.1. Allmänt

För kostnader som föranletts får en frivillig förening eller annan sammanslutning av staten ett arvode eller en ersättning enligt samma principer som en privatperson. En förutsättning för att arvode och ersättning för kostnader ska utbetalas är att polisen uttryckligen har beslutat anlita frivilligorganisationen för att få hjälp på det sätt som avses i 9 kap. 4 § i polislagen (frivilligorganisationens medlemmar har med sin organisation kommit överens om att avstå från personlig ersättning till förmån för sin organisation och då tar organisationen ut ersättningen). Ersättningen betalas till en organisation som hör till Frivorg. Inkomna medel används till utbildning, övningar samt till underhållsarrangemang för övningar och anskaffning av utrustning för ändamålet.

Arvodes- och ersättningsbelopp som betalas för efterspanings- eller andra assistansuppdrag som utförs av Frivorg har fastställts i ett avtal mellan Polisstyrelsen och Finlands Röda Kors, Finlands Sjöräddningssällskap rf och Finlands Flygräddningssällskap rf, (POL-2015-14615).

Ersättning eller arvode betalas inte för larm som avser frivilligorganisationens ledningsgrupp, beredskapslarm eller på förhand överenskommet övningslarm. En beräkning som sammanställts till grund för betalning av ersättning eller arvode lämnas senast en månad efter avslutat uppdrag till den polisinsättning på vars uppdrag insatsen har genomförts. De administrativa kostnader som hänför sig till direkta utgifter inkluderas i beräkningen. Den polisinsättning som är uppdragsgivare betalar i enlighet med den godkända beräkningen från sin egen budgetram ersättningarna till frivilligorganisationen som sörjer för organisationens inre betaltrafik i enlighet med sina egna regler.

Användning av en luftfarkost som koordineras av Finlands Flygräddningssällskap ersätts ur ett av inrikesministeriets separata anslag. De enheter som deltagit i insatsen fakturerar ersättningarna via Flygräddningssällskapet som granskar fakturorna och förmedlar dem till inrikesministeriet via ANS Finland Oy.

7.2. Ersättning av direkta kostnader

De direkta kostnaderna för ett assistansarbete som avses i 9 kap 4 § i polislagen ersätts ur statens medel. Sådana kostnader är materiella skador som vållats under pågående uppdrag. Som direkta kostnader betraktas likaså kostnader för användning av egen bil för resan hemifrån till samlingsplatsen och de ersätts enligt statens resestadga, om ett sådant

förfarande på förhand avtalats med den polisman som leder efterspaningen. Enligt samma princip ersätts direkta utgifter för användning av ett motorfordon i spaningen. Dessutom ersätts nödvändiga materialkostnader för gemensamt organiserat underhåll vid utdragen efterspaning. Frivilligorganisationens ledning sammanställer och granskar reseräkningarna för de personer som deltagit i verksamheten och lämnar räkningarna till polisinrättningen tillsammans med beräkningen i punkt 4.1.

7.3. Ersättning för inkomstbortfall

En person kan få ersättning för tid som använts till arbete enbart i det fall att en polisman i befälsställning har förordnat personen till uppgiften under dennes arbetstid och arbetsgivaren inte betalar lön till personen under denna tid. Den som söker ersättning ska då bevisa från och med vilken tidpunkt hans eller hennes inkomstbortfall har börjat och när arbetstiden skulle ha upphört. Beräkningen granskas av chefen för frivilligorganisationen fakturan granskas av den polisman som utsett personen till uppdraget.

7.4. Ersättning för olycksfall

Till en person som tillhör en frivilligorganisation betalas ur statens medel ersättning för ett olycksfall som inträffat under ett assistansuppdrag för polisen på samma grunder som föreskrivs för ersättning av ett arbetsolycksfall, om inte den skadade med stöd av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) eller någon annan lag har rätt till ersättning. Ett ärende om en sådan ersättning handläggs i första instans av statskontoret. Förfarandet förutsätter att en anmälan om personskada omedelbart efter avslutat uppdrag lämnas till den polisinrättning på vars förordnande det uppdrag som föranledde olycksfallet utfördes.

7.5. Ersättning av egendomsskada

Skador på ett föremål, forskaffningsmedel eller annan egendom som använts för ett spanings-, räddnings- eller assistansuppdrag som avses i 9 kap. 4 § i polislagen ersätts ur statens medel på det sätt som föreskrivs i lagen om ersättande av vissa skador som uppkommit i tjänsteutövning eller arbetsuppgift i statens tjänst (794/1980).

En förutsättning för ersättningen är att skadan omedelbart efter avslutat uppdrag anmäls till den polisinrättning på vars förordnande uppdraget utfördes. En skriftlig anmälan ska sammanställas om skadan och bekräftas av chefen för frivilligorganisationen. Dessutom ska en ersättningsansökan uppgöras. I ersättningsansökan och skadeanmälan ska redogöras för huruvida den som använt den skadade eller förkomna egendomen genom sitt eget handlande eller grov vårdslöshet har bidragit till händelsen på ett sådant sätt att ersättningen för den skull borde anpassas. Ersättningsansökan ska lämnas senast tre månader efter att skadan inträffat eller ägaren underrättats om skadan. Ett ärende om ersättning

handläggs i första instans av statskontoret. Av ersättningsansökan ska framgå, om ersättning även söks på annat håll än ur statens medel.

8. Hur anvisningen justeras

I samband med en utbildningsplanering som anordnas varje år utvärderas anvisningen om samverkan av polisen och organisationerna, som kan framställa ändrings- och förbättringsförslag för Polisstyrelsen och Finlands Röda Kors (Frivorg:s centralkommitté).

9. Tystnadsplikt

Personer som tillhör en frivilligorganisation som medverkar i ett assistansuppdrag för polisen har tystnadsplikt med stöd av 7 kap. 1 § i polislagen samt 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Information som omfattas av tystnadsplikt får inte yppas ens efter slutfört uppdrag. Material som inkommit till frivilligorganisationen under ett spanings- eller assistansuppdrag lämnas till den polisman som har lett insatsen så att det fogas till polis- eller förundersökningsmaterialet.

Polisöverdirektör

Seppo Kolehmainen

Polisinspektör

Ari Alanen

Handlingen har undertecknats elektroniskt i dokumenthanterinssystemet. Polisen den 06.03.2019 kl. 14:20. Registratorskontoret kan verifiera underteckningen.

Sändlista

Polisstyrelsens enheter
Polisinrättningarna
Polisyrkeshögskolan
Centralkriminalpolisen

För kännedom

IM Polisavdelningen
IM/räddningsavdelningen
Nödcentralverket
Gränsbevakningsväsendet
Försvarmakten

Finlands Röda Kors
Finlands Flygräddningssällskap rf
Finlands Sjöräddningssällskap rf
ANS Finland Oy